

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

207. De quibusdam quæsitis circa aquam naturalem necessariam in sacrificio Missæ, & in Baptismo. Et an panis ex aqua rosacea factus sit materia apta Eucharistiæ? Et an si in sacrificio Missæ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

sententia adducit Granadum, Petrum Ledesnam, & Nugnum.

7. At ego contrariam teneo sententiam, quam supra, & olim docui cum Vasquez, Suarez, & aliis, quos, me etiam citato, adducit Leandrus ubi supra, qui notat Montefinū in manuscriptis, docuisse, quod si Sacerdos Latinus existens in sua Latina Ecclesia (v.g. Romæ) vellet consecrare in Templo illo Græcorum, non posset consecrare in fermentato, & si Græcus vellet Romæ cōsecrare, non in suo Templo, sed in alio, non posset licite consecrare in azymo.

8. Ex supradictis non mihi placet opinio Ledesmae, qui existimat Græcos peregrinos teneri Latine Ecclesie se conformare, si quando in ea versentur; non autem e contra Latinos, quia hæc differentia absque fundamento est. Deinde observa, non obstantibus dictis, non licere latinis in Græcorum templis, quæ habent in Ecclesia Latina, consecrare in fermentato. Vide Dicaëllum ubi supra, & alios.

RESOL. CCVII.

De quibusdam questis circa aquam naturalem necessariam in sacrificio Missæ, & Baptismo.

Et an panis ex aqua rosacea factus sit materia apta Eucharistie?

Et an si in sacrificio Missæ infundatur vino parum non aqua naturalis, sed aqua rosacea, vel ex aliis herbis, aut floribus extracta, conficiatur Sacramentum?

Et an peccet mortaliter Sacerdos, si aquam rosaceam, aut artificiosam miscet in Missa?

Et quid dicendum est, si in casu necessitatis non possit alia aqua haberi?

Et an sit peccatum mortale miscere in Missa aquam calidam vino, etiamsi aqua sit naturalis? Ex p. 6. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 18.

§. I. **V**T hæc Resolutio Lectoribus non male oleat, de aqua rosacea, & aliis aquis ex herbis, vel floribus extractis erit non incuriosus sermo.

2. **Q**uero igitur primò, an in casu necessitatis Baptismus possit conferri sub conditione cum aqua rosacea, vel ex herbis extracta. Respondeo, nonissime affirmatiuam sententiam tanquam probabilem admittere Stephanum Bauny in Theol. Moral. tract. 2. §. 4. ubi sic asserit. Interit secundò ob contrariam rationem, in sudore corporis, humoribus expressis ab herbis, floribus, aut oculis conferri non posse, quia non sunt vera aqua simpliciter dicta elementaris, & vidualis secundum communem usum, & conceptionem hominum. Non desunt tamen, qui pro extrema necessitate contrarium sentiant, quia non constat, an tales humores specie differant ab aqua naturali: ergo vt minimum materia sunt dubia Sacramenti: at materiae dubie semper locus est in necessitate ex Reginaldo loc. cit. n. 13. quia sub pœna peccati mortalis est consulendum proximo periclitanti de anima, cum id fieri possit sine certa Dei offensa: at vtrumque hic concurrit. Primò periclitatio de salute, cum eius obtinendæ spes nulla sit ordinariè sine Baptismo. Secundò, concurrit etiam culpæ priuatio, cum in tali casu Authores nullam agnoscant necessitatem extremam irreuerentiam excusant, quæ ea cessante in sacramentum admitteretur, Ministro se sua sponte exponente per usum talis materiae periculo nihil facienda. Hæc sententia non est improbabilis, quam qui sequetur in necessitate extrema spiritali pueri, Baptismus non dabit, nisi sub conditione hoc modo. Si aqua qua vtor est materia Baptismi sufficiens, ego

Tom. II.

te baptizo, si non est, non te baptizo: sic enim admittendi sacrilegij periculum vitatur, vt ante est probatum. Hucusque Bauny Cui etiam adde aliquos viros doctos ex eadem Soc. Iesu de hac re à me consultos: & publicè hanc sententiam in Collegio Panormitano P. Francisc. Bardi tanquam probabilem docuit.

3. Sed aduersus hanc sententiam contra Purcellum, Tannerum, Chametoram, & alios recognosce me ipsum in p. 5. tr. 3. resol. 1. & me citato nostrum P. Lanfranchum tom. 2. opusculi. 1. c. 4. n. 7. vsque ad n. 16.

4. **Q**uero secundò, an panis ex aqua rosacea factus sit materia apta Eucharistie. Respondeo negatiuè cum D. Thoma omnium magistro in 3. p. q. 74. art. 7. ad 3. & aliis quos citat & sequitur Petrus de officio sacerdotum lib. 1. cap. 12. dub. 2. num. 19. & Bonacina tom. 1. disp. 2. q. 2. punct. 1. n. 4. cum Ioanne Vviggers de sacram. in 3. part. quest. 74. art. 3. n. 17. Et ratio est, quia tam differt aqua rosacea ab elementari, quana farina triticea ab ea quæ est talis. Ergo vt variatio formæ idoneæ consecrationi officii, ita & variatio substantialis liquoris, quo farina in hoc Sacramento miscetur. Confirmatur, succus herbarum, aut florum in fornace expressus vi ignis non est aqua nisi similitudine, & cum addito: dicitur enim aqua rosacea, v.g. & non simpliciter aqua. Deinde si aqua rosacea specie physica essentiali non differret à naturali, saltem distinguitur forma artificiali, & viduali, quod in Sacramento sufficit.

5. Non desinat tamen hic adnotare Caietanum non solum sacra Purpura, sed etiam literis Eminentiſſimum in 3. part. q. 74. art. 7. in dubium hanc sententiam posuisse. Et idè sic asserit. Circa aquam, ex qua fit panis pro Sacramento, vide rationem literarum in calce articuli, ad probandum, quod oportet esse aquam veram, & naturalem, & suscipe illam vt rationabilem. An autem sit necessaria, cogitatione opus est, & ratio est eadem cum superius dicta de diuersis speciebus granorum componentium panem, quia enim ad Sacramentum sufficit, quod sit verus panis, si panis verus potest fieri ex aqua artificiali, puta rosacea, conſequens est, quod non est de necessitate Sacramenti aqua naturalis. An autem panis confectus ex farina, & aqua rosacea, esset verus panis, experientia comprobandum esset, videndo in quo differret ab aliis panibus: nam si solo odore rosarum differre apparet, crederem ipsum esse eiusdem speciei cum aliis, cum aqua non sit pars essentialis panis, sed materia transiens eiusdem; non enim permanet aqua secundum seipsam in pane, sed panis est tertia res resultans in commixtione farinæ & aquæ per pastæ decoctionem: non est autem remorum diuersarum specierum res posse esse materiam tranſeuntem respectu alicuius vnus etiam homogenei, vt patet de his ex quibus generatur sanguis. Hucusque Caietanus, sed contra illum insurgit nominatim Fagundez in præcept. Eccles. præcept. 3. lib. 2. cap. 1. n. 14. Coninch de Sacram. q. 74. art. 3. n. 46. Layman lib. 5. tr. 4. cap. 2. n. 3. Et ad argumentum Caietani, quod panis ex aqua rosacea confectus non videatur differre essentialiter ab aliis panibus, quidquid sit de differentia essentiali, respondeo differre saltem forma artificiali, & viduali, quæ in materia sacramentali spectanda est. Nota tamen Valentiam tom. 4. disp. 6. q. 2. punct. 1. docere sententiam Caietani non esse improbabilem: sed Sorus in 4. disp. 9. quest. 1. art. 7. dicit non esse tantam: idè tu iudica.

6. **Q**uero tertio, an si in sacrificio Missæ infundatur vino parum non aquæ naturalis, sed aquæ rosaceæ, vel ex aliis herbis, aut floribus extracta conficiatur Sacramentum. Respondeo cum Ioanne Molano in Compend. Theologiæ practicæ tr. 4. cap. 7. concl. 4.

L 3 num.

Onæ hic est in tom. 1. tr. 1. Ref. 53.

Sup. hoc fit pra in Ref. 196. §. Quæro secundò, ad lin. 8. & in Ref. 197. ad lin. 5.

Docuit in... Sup. hoc in... Ref. 53. & sequitur... Non est... leg. etiam ibi... Verum à medio, & pro v. diff. est. ibid. in 6. tit.

Sup. hoc in... Ref. 53. & sequitur... Non est... leg. etiam ibi... Verum à medio, & pro v. diff. est. ibid. in 6. tit.

num. 39. licitum esse non posse aquam rosaceam pro naturali in Missa cum vino misceri : sed si misceretur, valida esset consecratio ; & ita in terminis docet Angelicus Doctor in 3. part. quest. 74. art. 7. ad 3. ubi sic ait. Quia admistio ad vinum non est de necessitate Sacramenti, non refert quantum ad Sacramenti necessitatem, quozcumque aqua misceatur vino, siue naturalis, siue artificialis, vt rosacea : quamvis quantum ad convenientiam Sacramenti peccet, qui aliam aquam miscet, nisi naturalem, & veram: quia de latere Christi pendens in cruce aqua vera profluxit, non humor phlegmaticus ; vt quidam dixerunt, ad ostendendum quod corpus Christi erat verè compositum ex quatuor elementis, sicut per sanguinem fluentem ostendebatur, quod erat compositum ex quatuor humoribus. Ita D. Thomas. Peccaret igitur mortaliter Sacerdos, si aquam rosaceam, aut artificiosam misceret in Missa : faceret enim contra præceptum, & consuetudinem in re gravi.

7. Sed quid dicendum in casu necessitatis, quando non possit alia aqua haberi. Et licet tunc affirmat Paludanus in 4. distict. 11. quest. 1. artic. 6. concl. 3. Verùm aduersus illum insurgit Perficus de offic. Sacerdot. lib. 1. cap. 2. dub. 7. n. 53. ubi num. 55. etiam quærit pulchrum dubiolium. An sit peccatum mortale miscere in Missa aquam calidam vino, etiam si sit naturalis, & affirmatiuè responderet, quia sic faciens faceret contra consuetudinem Ecclesiæ, & nodum ritum introduceret. Et ita hanc sententiam præter Perficum docet etiam Sagundez in præcept. 2. Ecclesiæ lib. 2. cap. 4. n. 14. aliqui verò de hac re à me consulti putant hoc esse nimis durum, quia non est mutatio grauis ritus. Concedo tamen, quod si in aliqua frigidissima regione esset consuetudo miscere aquam calidam, & ne forte vinum congeletur, posse sine vilo peccato id fieri.

RESOL. CCVIII.

Quidam Sacerdos in Calice multas guttulas aque infundebat, quæ sunt, an ita faciendo toties peccauerit? Et an Sacerdos possit infundere octauam partem aquæ, proportionabilem vino? Et an aqua in vinum non conuersa ante consecrationem, immediatè in Christi sanguinem conuertatur? Et an si fiat conuersio aquæ in vinum in illo medio tempore, in quo profertur forma, prolatis tamen illis verbis: Hic est Calix, an tunc illa pars vini, quæ sit ex aqua, conuertatur in sanguinem Christi? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 49.

§. I. Respondi minimè, & addoxi Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 3. c. 2. n. 9. ubi sic asserit. Non ita sollicitè, ac scrupulosè curandum est Sacerdoti, vt aquam valde modicam, vel vnã guttulam effundat (quod nescio, an satis conueniens sit, præsertim si fiat cum sollicitudine, ob quam fieri possit, vt phantasia, & sensu deluso nihil omninò effundatur, sed plures guttas effundere potest, imò etiam octauam, vel decimam partem proportionalem. Ita Layman, vbi docet opinionem, quam noster P. D. Paulus Aresius Episcopus Dortononensis, vir doctissimus, & amicissimus, olim ante omnes neotericos publicè in nostris scholis tenuit, & postea typis mandauit, in disput. de aquæ transmutatione in sacrificio Missæ; nempe immediatè Christi sanguinem conuerteret. Quam sententiam docet etiam Coninch de Sacramenti. quest. 74. art. 3. dub. vnicò, qui testatur Romæ publicè defensam anno 1606. & iterum anno 1608. Pels in 3. part. quest. 74. artic. 8. disput. 2. Saort. de sa-

Sup. hoc in Ref. seq. §. vit.

crificio Missæ lib. 4. cap. 1. num. 13. Toletus lib. 2. c. 2. §. num. 4. Ianfenius in concordia cap. 131. Petrus Sotus & aliquos affert Layman vbi supra, & noster Aresius sect. 7. Et hanc sententiam probabilem putant ipsi met aduersarij, vt patet apud Ledesma vbi supra illis verbis. [Elto es lo mas probable, y que tiene mandez Heredia disp. de Sacram. Baptism. p. 3. dub. 1. num. 9. Homobonus de exam. Eccles. p. 1. tract. 4. §. 10. quest. 86. Ioan. de la Cruz in direct. conscient. part. 1. de Sacram. Eucharist. quest. 1. dub. 3. concl. 2. Syluani in 1. part. quest. 74. art. 8. Villalobos in summa tom. 1. tract. 7. diff. 7. n. 5. Sotus in 2. distict. 9. quest. 1. artic. Nagnus in 3. part. quest. 74. art. 8. Suarez in 3. part. disp. 45. sect. 4. Valentia tom. 4. q. 2. disp. 6. p. 1. Aristorius tom. 1. lib. 10. cap. 30. q. 3. Henriquez lib. 3. cap. 1. in glossa lit. D. Ledesma in sum. tract. de Eucharist. §. 3. concl. 8. & alij, quos citat, & sequitur Sagundez in lib. 2. cap. 4. n. 8. Pitigianus in 4. sent. tom. 1. distict. 11. quest. 7. dub. 5. Graffius tom. 1. lib. 3. conf. 3. n. 29. de celebrat. Missæ & Hyacinthus Petroni in epist. de consecratione præconuersionis aquæ in vinum, cap. 12. per vno. Vide etiam Reginaldum tom. 3. lib. 29. cap. 2. n. 27.

2. Sed hic obiter in gratiam curiosorum ponent pulchrum dubium (stando in hac opinione an si fiat conuersio aquæ in vinum in illo medio tempore, in quo profertur forma, prolatis tamen illis verbis: Hic est Calix, si tunc illa pars vini, quæ sit ex aqua, conuertitur in sanguinem Christi: Pater Suarez vbi supra in 3. part. tom. 3. disp. 45. sect. 4. negatiuam sententiam putat, quia illud pronomen hic, obediens materiam præsentem: sed illa pars non est præsens, nec vinum, in illo instanti, in quo profertur illud pronomen. Ergo deinde si alia materia adducatur de nouo, & fieret præsens in illo medio tempore, non consecraretur. Ergo neque ista, quoniam nihil est præsens res quæ non est.

3. Sed aduersus illam affirmatiuam sententiam tenetur Nagnus in 3. part. q. 74. art. 8. in fine, & docet, quod talis materia maneret consecrata, quoniam intentio ministri, cum sit religiosa, refertur ad iudicium in quo fit consecratio, sed tunc est illa materia præsens, & sufficiens. Ergo. Et ad argumentum Suarez responderet, quod etiam in illo instanti, in quo profertur illud pronomen, est illa materia mortuè præsens, quoniam suppositis dispositionibus est præsens in minima distinctione temporis, & vt ait Aristoteles, quod parùm distat vt fiat, nihil distat videtur. Ad confirmationem quidquid sit de antecedenti, negat consequentiam, quia ibi est omnino per accidens, quod fiat præsens materia in brevissimo illo tempore: in nostro autem casu suppositis dispositionibus, quæ ex natura rei ordinant conuersionem ad illud instans, est per se. Et hæc omnia Nugens. Sed quia Confessarius speculatiua non ita placebunt, id est ad alia practicabilia deueniamus.

RESOL. CCIX.

An si à Sacerdote gutta aqua in vino non miscetur pro paruitate materia excusetur à mortali? Et notatur, quod si aqua non fuerit in vinum conuersa ante consecrationem, conuertitur tamen immediatè in sanguinem? Ex part. 5. tract. 1. Ref. 56.

§. I. NOSTRI temporis hæretici, vt refert Bellarmus lib. 4. de Euch. cap. 10. censent mixtionem aquæ cum vino pro consecratione Calicis esse inordinatam, & liberam.